

Eten met de handen?

Met handen eten. En dan geen afkeurende of corrigerende opmerking. Eerder een bemoedigend knikje. Bij SVRZ is dat mogelijk. De organisatie krijgt er zelfs een onderscheiding voor. Haar project Fingerfood is goed voor een tweede plek in de Jenneke van Veen-Verbeterprijs.

Uit vrije wil

De oude vrouw pakt de spruitjes met haar handen. Eén voor één stopt ze die in haar mond. Heerlijk! Dat hoopt de verzorgende. Maar misschien denkt de oude vrouw wel niks. Want haar blik vertoont vooral leegte. Of is er toch een zweem van plezier? Of zelfs genot? Misschien vindt ze het gevoel aan haar vingers gewoon plezierig. Een oergevoel? Misschien is ze vergeten hoe je bestek gebruikt. Of ze is vooral blij dat er geen dwingende lepel haar kant op komt. Niemand zal het weten, want de cliënte van SVRZ lijdt aan dementie. Maar nu eet ze in elk geval. Uit vrije wil. Zonder drang of dwang. Zonder gevaar voor honger of ongezonde vermagering.

Logopediste Lieve Christiaensen is een van de drijvende krachten achter fingerfood bij SVRZ: 'Onbeleefd, onverzorgd, vernederend. Dat is een eerste reactie. Eten doe je immers met lepel, mes en vork?! Vaak en lang gaat dat goed, óók bij mensen met dementie. Maar soms weten ze niet meer hoe dat moet. Of ze verzetten zich tegen hulp. Dan kan fingerfood een uitkomst zijn. Natuurlijk spreken we dat eerst goed door met de familie.'

Meteten voorstander

Veel praten blijkt niet nodig bij Thea Mosser uit Sas van Gent. Haar moeder woont al negen jaar in Zorgcentrum De Vurssche te Axel. ‘Of ze mijn moeder met de handen mochten laten eten? Tuurlijk! Ik stond er gelijk achter. Als het mensje dat nou plezierig vindt en op die manier genoeg voedsel binnenkrijgt... Waarom zou je er dan op tegen zijn? Ze kreeg laatst een vork aangeboden. Ze heeft er wel een minuut verbaasd naar zitten kijken. Geen idee wat ze daar nou mee aan moest.’

Goede oplossing

Lang niet alle mensen met dementie bij SVRZ eten met de handen. Maar soms is het een goede oplossing. Het betreft vooral cliënten in een wat verder gevorderd stadium van dementie. Ze verzetten zich dan soms tegen hulp. Eten kan een gevecht worden. En iedereen voelt zich ongemakkelijk; de cliënt, de verzorgende, de andere mensen aan tafel, bezoekende familieleden. In zo’n geval komt fingerfood in beeld. Voorzichtig, doordacht, goed doorgesproken, zorgvuldig toegepast.

Weerstand verdwijnt

Lieve Christiaensen: ‘Ook verzorgenden kunnen er aanvankelijk moeite mee hebben. Het is niet wat ze gewend zijn, niet wat ze geleerd hebben. Daarom overleggen we over wat ze in de praktijk tegenkomen. Wat ze er vervelend aan vinden, welke oplossingen zij zien. En we tonen hoe het werkt. Met speciaal bereide hapjes; handzaam, voedzaam, uitnodigend. Echt wel wat anders dan een schijfje komkommer of een roosje bloemkool. De cliënt mag zelf kiezen, het eigen eettempo bepalen, weer plezier in eten hebben. Nou, dan verdwijnt de weerstand vanzelf.’

Volop eetproblemen

Meer dan de helft van mensen met dementie heeft last met eten. Verzorgenden passen allerlei trucjes toe om voldoende voedsel in de magen te laten verdwijnen. Daarbij wordt geen beroep gedaan op de zelfredzaamheid van cliënten. Ook mensen met dementie kunnen nog veel zelf. Dat met de vingers eten bijzondere eisen stelt aan de hygiëne spreekt voor zich. Voor en na het eten de handen wassen hoort daarbij. Het eten moet ook aan bepaalde, maar makkelijke eisen voldoen. Tips om allerlei soorten voeding geschikt te maken, zijn voorhanden. Medewerkers krijgen daar ook begeleiding bij.

Ze heeft wel trek

Inmiddels blijkt die aanpak bij een aantal cliënten aan te slaan. Zo ook bij de moeder van Thea Mosser: ‘Na een amputatie van het onderbeen zat er voor moeder niets anders op dan een opname bij SVRZ. Ook was het geheugen al niet zo best en de narcose heeft dat niet beter gemaakt. Inmiddels herkent moeder me niet meer.

En ze weet ook niet meer waar het bestek voor dient. Trek heeft ze wel. 's Ochtends in bed smikkelt ze een paar boterhammen op. En ook het vingervoedsel gaat er goed in. Meestal in een normaal tempo. Maar soms doet ze er wel een uur over. Och, het is een mensje van 94, dus heeft ze wel eens een mindere dag. Ook met eten. Maar vaak is ze vrolijk, zingt soms. En ze slaapt veel, steeds meer. Het is alsof ze langzaam maar zeker wegglijdt. Maar van de honger hoeft ze niet om te komen.'

Voordelen voor de cliënt

- bepaalt zelf het tempo
- heeft de regie over het eten in eigen hand
- is niet afhankelijk van de hulp van een ander
- heeft meer plezier in de maaltijd
- behoudt meer het gevoel van eigenwaarde
- heeft minder kans op ondervoeding
- kan zonodig lopend eten
- zorgt niet voor onrust aan tafel

Meer weten

- Dit verhaal is eerder verschenen op de website van SVRZ. Lees ook [andere verhalen van de zorgorganisatie](#).

tags:

[Dementie](#) (173), [Goede voeding](#) (23), [SVRZ](#) (10), [Voedselveiligheid](#) (23), [Welzijn](#) (145)

thema's:

[Veilige zorg en ondersteuning](#) (230), [Wonen en welzijn](#) (245)